

Közös kihívások – egykor és most

Tanulmánykötet

Kézirat lezárva: 2020. május

Kiadja:
a Magyar Rendészettudományi Társaság
Vám- és Pénzügyőri Tagozata

Szerkesztette:
Csaba Zágon és
Szabó Andrea

Felelős kiadó:
Szabó Andrea

ISBN 978-615-81441-1-7

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

Tartalomjegyzék

Szerzők.....	7
Lektorok	9
Köszöntés	11
Lectori salutem!	13
Czene-Polgár Viktória: Pénzügyőrök a vonaton - Adalékok a zsidó vagyon helyzetének alakulásához a II. világháborúban	17
Csaba Zágón – Dézsi Zsolt – Szabó Andrea: Kompetenciaalapú vámügyi felsőoktatás az EU tagállamokban	35
Deák József – Gróf Anikó: Az Oroszországi Föderáció az Európa felől az Eurázsiai Unió felé	53
Erdős Ákos: Tudományos eredmények a közterületen végzett rendészeti tevékenység szolgálatában – irodalmi áttekintés	69
Glávits Alíz: A NAV ügyfélbarát?	93
Halász, Zsolt: Legal challenges related to virtual currencies especially in the field of taxation	123
Hudák, Krisztina – Csaba, Zágón: A brief Survey of Illicit Art Trade of Archaeological Finds in Hungary – in the Context of Customs Control	133
Kovács László: A láthatatlan kéz – Ügynökségek a közbeszerzés területén	145
Lippai Zsolt - Thieme-Eső Milán: A szállodák, mint „puha célpontok”	159
Magasvári Adrienn: Hivatása: pénzügyőr	183
Molnár Katalin – Suba László: Az (egyen)ruha teszi a (szak)embert? A Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományának egyenruházati szabályozása.....	209
Szabó Barna: A technikai-, és az információtechnológia fejlődés globális integrációban betöltött szerepe, és az állami szerepvállalással való közvetett kapcsolata.....	229

Szendi Antal: Az Európai Bíróság bemutatása néhány vámjogi ítélet elemzésén keresztül	243
Varga Erzsébet: A digitális vállalkozások adóztatásának kihívásai	261
Vedó Attila: A magyar vízirendészet szervezetrendszerének fejlődéstörténete 1945 előtt	275
Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes: Az étrend-kiegészítők áruosztályozása a Kombinált Nomenklatúrában	293

DOI: [10.37372/mrttvt.2020.1.4](https://doi.org/10.37372/mrttvt.2020.1.4)

Erdős Ákos*: Tudományos eredmények a közterületen végzett rendészeti tevékenység szolgálatában – irodalmi áttekintés

Absztrakt

Bevezetés. A rendészet egyik sajátossága, hogy annak működését, tevékenységét rendkívül erős szakmaiság és tapasztalatiság jellemzi. A közterületi rend hatósági fenntartása a rendészetnek tipikusan olyan része, ahol kezdetektől fogva meghatározó a hagyományokon és tapasztalatokon nyugvó szakmai rutin kultusza.

Céltűzés. Véleményem szerint a rendészet minden egyes funkcionális területének gyakorlatában implementálhatók a különböző tudományterületek kutatási eredményei. A tanulmány célja, hogy bemutassuk az elmúlt évek azon tudományos munkáit, amelyek a közterületen rendészeti tevékenységet folytató rendőrök és pénzügyőrök mindennapi gyakorlatában is hasznosíthatók.

Módszer. A kutatásunkat a Google Scholar adatbázisában szereplő, nyílt hozzáférésű nemzetközi folyóiratokban publikált tanulmányok között végeztük, amely során összesen 29 angol nyelvű tanulmány vizsgálatára került sor.

Eredmények. A vizsgált tanulmányok összesen hat fő témakörben elemzik a közterületi rendszettel összefüggő kérdéseket: (1) rendészeti jog, (2) rendészeti örökös, (3) rendészeti hatékonyság, (4) rendészeti személyzet, (5) rendészeti képzés, (6) rendészeti technológia. Ezek a tudományos eredmények segítséget nyújthatnak a közterületi szolgálat számára abban, hogy, a közterületi rendészet jogalkalmazói tevékenysége a törvényes legyen, az állomány képzetesebbé váljon, a hatóság a büntetőeljárás és bűnmegelőzés terén hatékonyabbá váljon, a rendészeti feladatok megszervezése, végrehajtása hatékonyabb legyen, megismerhetővé és alkalmazhatóvá váljanak a szolgálati feladatokat támogató műszaki, technológiai fejlesztések, továbbá biztosított legyen az egészségügyi, pszichés szempontból egyaránt alkalmas, aktív végrehajtó állomány.

Kulcsszavak: rendészeti jog, rendészeti személyzet, közterületi rendészeti tevékenység

Abstract

Introduction. Professionalism and practicality are peculiarities of law enforcement. As a part of law enforcement, public policing is characterized by traditions and professionalism.

Aim. In my opinion, scientific results could be useful for all part of law enforcement. The aim of this paper to present those scientific results which can be utilized in public policing practise.

Method. We used Google Scholar database for the review. 29 open access studies has been reviewed which contain at least an English abstract.

Results. Studies analyzed public area policing according to six themes: (1) law of law enforcement, (2) guarding function of law enforcement, (3) public policing efficiency, (4) police personnel, (5) law enforcement training, (6) technology of law enforcement.

These scientific findings help to make the practice of public policing legitimate, police officers become more trained and qualified, law enforcement authorities become more efficient and well organized. Scientific findings also help to make the new technology available to public policing and help to keep law enforcement professionals active and healthy.

Keywords: legislation of law enforcement, police personnel, public policing practice

* ERDŐS Ákos, pénzügyőr őrnagy, tanársegéd, NKE RTK, Vám- és Pénzügyőri Tanszéke;
Ákos ERDŐS, fg. major, assistant lecturer, NUPS Faculty of Law Enforcement.
ORCID: 0000-0001-9805-3511, erdos.akos@uni-nke.hu

Bevezetés és célkitűzések

A civil társadalomban és a szakmai közösség tagjai körében egyaránt, mind a mai napig él az a fajta elképzelés, miszerint a rendészeti tevékenység jelentős része nem több pusztán praktikumnál. E megközelítések szerint a rendészet egyes szakterületeitől eltekintve – mint például a bűnügy – a különféle tudományterületek által létrehozott elméleti materiák csaknem hasznavehetetlenek a gyakorlat számára. Különösen igaznak tartják ezt a közterületen szolgálatot teljesítő – örökös és karhatalmi funkciót ellátó – állomány tekintetében, ahol az általános meggyőződés szerint a feladatok rutinszerű végrehajtása és nem pedig a tudományos elmélet határozza meg a mindennapi cselekvés kereteit.

A rendészet e területén a szakmai rutin, a hagyományok útján örökített szakmai fogások átható jelenlétének egyik oka – alighanem – oda vezethető vissza, hogy ezen feladatok ellátását már a kezdetektől fogva erős tapasztalatiság jellemezte. A 19-20. század fordulóján, a közterületen szolgáló rendész az esetek túlnyomó többségében teljesen magára volt utalva, így kénytelen volt meglévő tudására, képességeire és korábbi tapasztalataira támaszkodva kialakítani a szakmai fogások rendszerét.¹⁶² S miután már ekkor is bevett gyakorlat volt, hogy az újoncokat a tapasztaltabb kollégáik tanították be,¹⁶³ az általuk kidolgozott „eljárési protokollt” átörökíthették a következő generáció tagjaira. Sok tekintetben ez a fajta gyakorlat ma is megfigyelhető.

A másik lehetséges ok a rendészet egészét jellemző zártságban rejlik. A hazai rendészet egyik legnagyobb hiányossága ugyanis, hogy nem kellően nyitott az innovatív, illetve a külföldön már kipróbált megoldási javaslatokra,¹⁶⁴ illetve a stratégiai gondolkodás, a modernizáció és reform megvalósításának számos korlátja van a rendészet terén.¹⁶⁵

A szakmai rutin kultuszának öröksége és az újító gondolatoktól, eredményektől való elzárkózás elegye által megerősítést nyer az a koncepció miszerint a közterületen végzett rendészeti tevékenység hatékonysága nem a naprakész vagy újító elméleti ismereteken, hanem a szakmai rutin meglétéen múlik.¹⁶⁶

Ilyetén módon a betanult gyakorlati fogások ismerete jelentősen felértékelődik – *horribile dictu*, kizárólagossá válik – az elméleti, illetve tudományos ismeretekkel szemben a rendészeti szakemberek körében. Feltehetően ennek köszönhető, hogy a rendészeti képzésben résztvevők a gyakorlatiasságot tartják a legfontosabb tényezőnek.¹⁶⁷

¹⁶² PERÉNYI Roland: Renitens járókelők. A városi térhasználat konfliktusai Budapesten a 19-20. század fordulóján. In: Kenyeres István (szerk.): URBS, Magyar Várostörténeti Évkönyv IX. Budapest Főváros Levéltára, Budapest, 2014. 221-242., 225.

¹⁶³ PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. Rendvédelem-történeti Füzetek, 20(23): 2011. 124-142.

¹⁶⁴ CHRISTIÁN László: Rendőrség és rendészet. In: JAKAB András – GAJDUSCHEK György (szerk.): A magyar jogrendszer állapota, MTA TK JTI, Budapest, 2016. 681-707., 684.

¹⁶⁵ CHRISTIÁN László: Rendészeti politika. In: MTA Law Working Papers: Közpolitikák és jogi környezetük; 2015.

¹⁶⁶ vö. A globalizációnak köszönhetően az államigazgatásban dolgozók rákényszerülnek arra, hogy a rohanó világgal lépést tartva mindennapi életüket úgy szervezzék, állami intézményeket úgy vezessenek, hogy azok a néptől kapott legitím állami hatalom monopóliumával ellátva társadalmi rendeltetésüket maximálisan elláthassák. In: KOVÁCS István: Vezetési funkciók egy helyi rendvédelmi szerv életében. Ellenőrzés, mint a kiadott szabályok, és utasítások betartásának (kontroll)feladata. Államtudományi Műhelytanulmányok, 2017/21. 3.

¹⁶⁷ NKE MŰI (2019) Hallgatói elégedettségmérés 2019. Nemzeti Közsolgálati Egyetem Minőségügyi Irodája, Budapest, 38-39.

A tanulmány célja, hogy ezt a merevnek tűnő szemléletet némiképp feloldja. Először a rendészet és a tudományosság összefonódásának 19-20. századi történetét tekintjük át röviden, hogy feltárjuk és megértsük a szakmaiság kultuszának lehetséges történelmi okait.

Ezt követően pedig megvizsgáljuk, hogy az elmúlt évtizedben milyen tudományos eredmények születtek, amelyek segíthetik a közterületen szolgáló rendészeti szakemberek (rendőrök, ill. pénzügyőrök) gyakorlati munkáját. A vizsgálat tárgyának behatárolásakor két szempontot veszünk figyelembe: (1) a tudományos eredmények alkalmazhatóságát olyan szakterületen vizsgáljuk, ahol az általános vélekedések szerint a szakmai rutin primátusa érvényesül; (2) valamint olyan rendészeti szervek tevékenységével összefüggésben tesszük mindezt, amelyeknek tagjai jogosultak közterületeken rendészeti jellegű ellenőrzések, intézkedések fogantatására.

A „tudományos rendészet” kialakulásának kezdetei hazánkban

Abraham Maslow elmélete szerint az ember céljainak „legalább öt olyan halmazát különböztethetjük meg, amelyeket alapvető szükségleteknek nevezhetünk. Ezek röviden, a fiziológiai szükséglet, biztonság, szeretet, megbecsülés és az önmegvalósítás szükséglete.”¹⁶⁸ Az emberi szükségletek effajta hierarchiája, illetve egymástól való feltétlen függősége tekintetében az újabb kori vizsgálatok közül néhányan vitába szállnak.¹⁶⁹ Az ugyanakkor továbbra is ténykérdés, hogy a biztonság élményszerű átélése az emberi létezés elengedhetetlen feltétele. A biztonság iránti feltétlen igény egyfajta evolúciós örökségként maradt bennünk, hiszen már az ősember is komoly gondot fordított arra, hogy életének biztonságát minden lehetséges módon próbálja szavatolni.^{170 171}

Az intézményesített módon működő közösségekben aztán az emberek élete, vagyona biztonságának szavatolása részben állami feladattá avanszált.¹⁷² A közösség biztonságos üzemelését, a rend fenntartását szavatolni hivatott rendészeti tevékenység már az ókori államok kialakulása óta jelen van az emberiség történetében.¹⁷³ Később a Római Birodalom és a középkori államszervezetek történetében szintén megtaláljuk a rendfenntartásért felelős – alapvetően a katonasággal egybevágó – szervezetek,

Forrás: <https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/Hallgatói%20elégedettségi%20felmérés%20eredményei%202019.pdf> (2020. 01. 23.)

¹⁶⁸ MASLOW, Abraham H.: A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4): 1943. 370-396., 394.

¹⁶⁹ TAY, Louis – Diener, Ed: Needs and subjective well-being around the World. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(2): 2011. 354-365.

¹⁷⁰ SALLAI, János: The history of law enforcement in Hungary. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018.

¹⁷¹ ERNYES Mihály: Fejezetek a rendőrség történetéből. Betűcaler, Pécs, 1994. 17.

¹⁷² Vö.: A XXI. század – határozott kriminálpolitikáján alapuló - európai rendőrségének a lokális és a globális biztonság kérdéseire egyaránt következetes választokat kell adnia. Fel kell venni a harcot a terrorizmus, a szervezett bűnözés és az illegális bevándorlás ellen. A szabadságjogokat, és az emberi jogokat ezen jogok ellenfeleivel szemben szükséges, és meg is kell tudnunk védeni. In: KOVÁCS István: Prostitúció, és prohibíció a mai Magyarországon: avagy miért nem sikerül a rendőrségnek a szocializmust levétközni a XXI. században. *Létünk*, 2018/2. 17.

¹⁷³ SALLAI János: A rendészeti folyóiratok hatása a rendészettudományra 1869-2017. In: GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIX. – Szent Lászlótól a modernkori magyar rendészettudományig. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2017a. 219-223.

tisztségviselők nyomait. Hazánk tekintetében mindez azt jelenti, hogy a közösségi rend fenntartásának szervezettörténete egészen az államalapítás időszakáig nyúlik vissza.¹⁷⁴
175 176

A Római Birodalom bukását követően a közösségi rend biztosításának intézményesített rendszere rendkívül hasonló módon fejlődött egész Európában. Az abszolútizmus beköszöntével aztán a további fejlődés alapvetően két irányt vett: egyrészt létrejöttek, illetve megerősödtek a központi államhatalomnak közvetlenül alárendelt szervezetek, más helyeken pedig a rend fenntartása továbbra is a helyi közösségek szintjén szerveződött a továbbiakban is.¹⁷⁷

A maihoz hasonló modern rendészeti igazgatás megszületésére azonban egészen a 17-18. századig kellett várni.^{178 179} A modern rendészet kialakulása elsősorban a franciáknak, míg megerősödése és más nemzetekhez történő közvetítése – így például hazánkba is – főként a poroszoknak (németeknek) köszönhető.¹⁸⁰ Magyarországon közjog fejlődésének virágzó időszakában elismert magyar közgazdasági és jogi gondolkodók munkálták ki a rendészet modern felfogásának fundamentumait.

A központi igazgatás e formájának lényegét Szamel Lajos a következőképp foglalja össze: „A rendészet olyan állami tevékenység, amely a közrend megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megakadályozására és a megzavart rend helyreállítására irányul.”¹⁸¹ A modern rendészet kifejezés alatt természetesen nem egy, a humán erőforrásában és technológiai felszereltségében is korát meghaladó szervezetrendszer kell érteni. A történelem e szakaszában ugyanis a rendészet attól válik modernné, hogy az igazgatás egy olyan újszerű formáját ölti magára, amely harmonizál az új társadalmi berendezkedés, a polgári fejlődés eszméivel.¹⁸² Vagyis a modern rendészetet sajátos és korszerű jellemzői különböztetik meg korábbi önmagától. A modern rendészet legfőbb ismérvei közül Finszter az alábbiakat emeli ki:

- a közrend és közbiztonság feletti örökös államigazgatási feladat,
- az erőszak monopóliumát hivatali hatáskörben gyakorolják,
- a rendvédelmi és honvédelmi feladatok egyértelműen elkülönülnek egymástól,

¹⁷⁴ PARÁDI József (szerk.): A magyar rendvédelem története. Osiris Kiadó, Budapest, 1996.

¹⁷⁵ CHRISTIÁN László: Epizódok a rendészet történetéből. Iustum Aequum Salute, 5(3): 2009. 155-170.

¹⁷⁶ ANDROVICZ Gábor: Katonai vonások a budapesti államrendőrség szolgálati és személyi viszonyaiban (1873-1944). *Katonai Jogi és Hadijogi Szemle*, 7(1): 2019. 83-103.

¹⁷⁷ PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 25(43-44-45-46): 2015. 77-84.

¹⁷⁸ SALLAI (2017a) 219-223.

¹⁷⁹ BALLA Zoltán: A rendészet alapjai és egyes ágazatai. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017. 11.

¹⁸⁰ SALLAI János: A rendészettudomány forrásai, gyökerei. In: GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.) *Gondolatok a rendészettudományról. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának tizenötödik évfordulója alkalmából.* Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 2019. 241-248.

¹⁸¹ SZAMEL Lajos: A rendészet és a rendőrség jogi szabályozásának elméleti alapjai. MTA, Budapest, 1990. 30.

¹⁸² vö. „...az államigazgatásban, rendvédelmi területen dolgozókkal szemben ezért is fogalmazódik meg többlet követelményként, hogy egységes hivatásetikai elvárások szerint végezzék a munkájukat...” In: KOVÁCS István: Az üzletszerű kéjlegéssel kapcsolatos rendőri visszaélések etikai vonatkozásai. *Belügyi Szemle*, 2015/4. 102.

- tevékenységében érvényesül a jog uralma, az emberi jogok tisztelete, a hatalommegosztás elve (vagyis a rendészet jogállamivá válik).¹⁸³

A fent leírtakból részben az is kiderül, hogy rendészet 17-18. századi modernizálódása nem a tevékenységet gyakorló személyzet (pl. rendőrök, pénzügyőrök) tudományos igényű kiművelését jelentette hazánkban. Magyarországon a 19. század végéig nem is találkozunk a rendészetet érintő kimunkált, komplex és írásba foglalt képzési stratégiával.¹⁸⁴ A rendészeti szakképzések beindítása csak a kiegyezéstől az első világháború kirobbanásáig terjedő időszakban kezdődik el itthon.¹⁸⁵

A rendészeti szakemberek szervezett képzésének kialakításakor azonban a kezdeti időszak nem tekinthető minden nehézségtől mentesnek. A dualizmus évtizedeiben ugyanis a rendészeti testületek állományszintű képzését nagyban megnehezítette az írás-olvasás képességének nagyarányú hiánya. Az önkormányzati rendőrségek tagjainak nagyjából 20%-a volt analfabéta.¹⁸⁶ A századforduló idejére ezt az arányt aztán sikerült kb. 2%-ra mérsékelni.¹⁸⁷ Ilyen körülmények között nem is lett volna túl sok értelme iskolarendszerű képzést kialakítani a rendőri szerveknél. A dualizmus korában így a rendőri képzés jobb híján kimerült a szóbeli magyarázatokban és a felügyelet mellett végzett gyakoroltatásban. Az önkormányzati rendőrségek újonnan felszerelő tagjai például az idősebb, tapasztaltabb kollégáiktól tanulták el a feladatellátáshoz szükséges gyakorlati fogásokat.¹⁸⁸ A szolgálatból visszatérő újoncokat aznapi tapasztalataikról a mentorálásukra kijelölt tisztviselők rendszeresen kikérdezték, s a helytelen intézkedések esetén kiokították őket arról, hogy mi lett volna a követendő, szakszerű eljárás.¹⁸⁹

Hasonló problémával más rendészeti szervek is kénytelenek voltak szembenézni. A Magyar Királyi Pénzügyőrségnél, annak 1867-es megalakulását követően szintén nem volt feltétlen kizáró ok az írás-olvasás képességének hiánya. Szükség esetén felvételt nyerhettek a szervezetbe analfabéták is. Figyelembe kellett azonban venni, hogy az írástudatlanok együttes száma nem haladhatta meg az adott pénzügyi igazgatóság területén rendszeresített vigyázói állománykeret egyhatodát.¹⁹⁰ Az pénzügyőri szervezet állományának idősebb tagjai között azonban még a századfordulót követően is előfordultak olyanok, akik írástudatlanok voltak. Ezt kiküszöbölendő, az 1880-as évek

¹⁸³ FINSZTER Géza: A rendészet elmélete. KJK-Kerszöv., Budapest, 2003.

¹⁸⁴ PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. Rendvédelem-történeti Füzetek, 13(16): 2007. 90-93.

¹⁸⁵ BODA József: A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szervezeteknél. Rendvédelem-történeti Füzetek, 13(16): 2007. 33-45.

¹⁸⁶ PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. Rendvédelem-történeti Füzetek, 27(53): 2017. 33-52.

¹⁸⁷ PARÁDI József: A dualizmuskori Magyar Királyi Pénzügyőrség határőrizeti szolgálata. In: PARÁDI József (szerk.): Emlékkönyv Őri Károly születésének 85. évfordulója tiszteletére. Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, Budapest, 2018. 89-118.

¹⁸⁸ PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. Rendvédelem-történeti Füzetek, 20(23): 2011. 124-142.

¹⁸⁹ PARÁDI (2017) 33-52.

¹⁹⁰ VIRÁNYI Gergely: Határőrizeti és határrendészeti tisztképzés, 1903-2011. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019. 20.

végén létrehozott pénzügyőri újonc iskolába már csak olyanokat vettek fel, akik tudtak írni és olvasni, valamint ismerték a négy számtani alapműveletet.¹⁹¹

A Franciaországból származó, de hazánkban is meghonosodott csendőri szervezet volt az egyetlen, ahova már a kezdetektől fogva a felvétel kötelező feltétele volt az elemi iskolai végzettség.¹⁹²

Az oktatás fejlődésének köszönhetően az első világháborút követő évekre a magyar fegyveres szervek állománya körében végül sikerült felszámolni az analfabetizmust. Ellentétben ugyanakkor a csendőrséggel, ahol már a kezdetektől fogva lehetőség volt arra, hogy az újoncokat tankönyvekből készítsék fel, a társ rendészeti szervek képzési rendszeréből csak fokozatosan szorult vissza a kizárólag verbalitáson alapuló oktatási módszertan.¹⁹³

A századfordulót megelőző időszakban viszont az írni és olvasni tudó személyzet képzésének és továbbképzésének lehetőségei is korlátozottak voltak. A szakmai fejlődés elsődleges biztosítékául a helyi szinten szervezett képzések és az önképzés szolgáltak.¹⁹⁴ Ez utóbbihoz az olyan anyagok és intézmények nyújtottak hathatós segítséget, mint a különböző szakmai folyóiratok (pl. Pénzügyőr, Közbiztonság)^{195 196} vagy a bűnügyi múzeum egyedi tárlata.^{197 198} 1885-től viszont az ún. biztosi szakvizsga központosított szervezése – pénzügyőri szemlések számára – nagy lépés volt az egységesítés irányába.¹⁹⁹

A 20. század fordulóját követő évtizedekben aztán sorra napvilágot látnak a végrehajtói állomány szakmai műveltségét megalapozó, különböző hosszúságú, összetételű, de

¹⁹¹ PARÁDI József – SUBA János – VEDŐ Attila: A magyar-román határ és őrzése, 1867-1918. Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, Budapest, 2011. 57.

¹⁹² PARÁDI (2011) 124-142.

¹⁹³ PARÁDI József: Csendőrség és a XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások, a csendőrség helye a polgári magyar rendvédelemben. In: GAÁL Gyula – HAUZINGER Zoltán (szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XI. – Tanulmányok „Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és a biztonság” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2010. 311-326.

¹⁹⁴ VEDŐ Attila: A Magyar Királyi Csendőrség közbiztonsági tevékenységének megszervezése, 1881-1918. Rendvédelem-történeti Füzetek, 25(43-44-45-46): 2015. 171-192.

¹⁹⁵ SZABÓ Andrea: A magyar pénzügyőr képzés intézményi kereteinek fejlődése, 1867-2011. Rendvédelem-történeti Füzetek, 25(43-44-45-46): 2015. 117-126.

¹⁹⁶ SALLAI János: Első rendészeti elméleti szakközlöny folyóiratunk: a Közbiztonság (1869). In: GAÁL Gyula – HAUZINGER Zoltán (szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII. – A határrendészettől a rendészettudományig. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2016. 267-270.

¹⁹⁷ ANDROVICZ Gábor: A rendőrmúzeum története és szerepe a rendészeti képzésben. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.) Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIX. – Szent Lászlótól a modernkori magyar rendészettudományig. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2017. 275-278.

¹⁹⁸ SALLAI (2019) 241-248.

¹⁹⁹ SZABÓ Andrea: A Magyar Királyi Pénzügyőrség rangrendszere 1867-1947. Rendvédelem-történeti Füzetek, 27(54): 107-126., 113.

mégiscsak szervezeten működő, iskolarendszerű képzések a pénzügyőri (1909) és a rendőri (1922) szerveknél egyaránt.^{200 201 202 203}

A második világháború után a rendészeti képzésben addig elért eredményeket újból visszavetette. 1945 után a nyugatra menekülő tisztviselők, a szervezeti rendszerben végrehajtott felülvizsgálat során kiszűrt személyzet és a csendőrség felszámolása együttesen jelentős létszámhiányt eredményezett a rendőrségnél. A sürgetővé váló létszámhiányt sok esetben – főleg vidéken – teljesen képzetlen emberek felvételével igyekeztek megoldani. A minimum feltétel mindössze az volt, hogy a jelentkező írni olvasni tudjon, s lehetőség szerint jó kiállású, katonaviselt személy legyen.²⁰⁴ A kezdeti nehézségeket követően aztán fokozatosan beindultak a különböző szintű rendőri képzések (pl. rendőri tanosztályok, rendőr tiszthelyettes képző iskola). Mire azonban a rendőri állomány létszáma és képzési rendszere is stabilizálódott, 1950-től államhatalmi nyomásra sokakat kényszerítettek pályaelhagyásra. Budapest egyes részein az őrszemélyzet (közterületen szolgáló egyenruhás) létszámhiánya elérte a 60-70%-ot. A hiányzó rendőrök helyére – a háború utáni módszereket alkalmazva – gyorsan felállított tanfolyamokon képezték ki az újoncokat.²⁰⁵

A pénzügyőrök képzésének egyik legnagyobb akadályát kezdetekben pedig elsősorban az jelentette, hogy 1945 és 1948 között a korábbi pénzügyőr iskola épületét nem használhatták. Azt ugyanis szovjet csapatok laktanyaként sajátították ki a bevonulást követően. A háborút megelőző időszakhoz hasonló pénzügyőr képzés tehát csak 1948 után folytatódhatott.²⁰⁶ Az 1950-es évek első felétől az 1960-as évek közepéig tartó időszak pedig tulajdonképp a szervezet és a feladatok folytonos átszervezésével telt, amely úgyszintén nem tette egyszerűbbé a szakemberek és a szakmai képzés dolgát.²⁰⁷

A rendészet és a tudomány összefonódása

Ilyen történelmi és szervezeti körülmények között vajmi kevés esélye volt annak, hogy a rendészet hétköznapi gyakorlatában tudományos igényű nézőpontok is érvényesüljenek. A pesti és kolozsvári egyetemeken már a királyi Magyarország idején (18. század vége)

²⁰⁰ SZABÓ Andrea: A pénzügyi igazgatás szervezete és képzési rendszere a kiegyezéstől az I. világháború végéig. In: CZENE-POLGÁR Viktória – ZSÁMBOKINÉ FICSKOVSKY Ágnes (szerk.): Mérföldkövek az adó- és vámigazgatás történetéből. Válogatott tanulmányok az évfordulók tükrében. Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, Budapest, 2017. 124-137.

²⁰¹ SALLAI János: A magyar rendészeti képzés története 1922-2017. Rendőr altiszt (tiszthelyettes) és rendőr tiszti képzés a XX-XXI. században. In: CZENE-POLGÁR Viktória – ZSÁMBOKINÉ FICSKOVSKY Ágnes (szerk.): Mérföldkövek az adó- és vámigazgatás történetéből. Válogatott tanulmányok az évfordulók tükrében. Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, Budapest, 2017. 86-123.

²⁰² BODA József: A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar feladatai a rendészeti képzésben. Határrendészeti Tanulmányok, 13(1): 2016. 4-22.

²⁰³ SALLAI (2017a) 219-223.

²⁰⁴ BACSA Gábor: A rendőrképzés 1945-1950. Rendvédelem-történeti Füzetek, 13(16): 2007. 7-14.

²⁰⁵ KENEDLI Tamás: A budapesti rendészeti szakiskola és a rendőr tiszthelyettes-képzés története (I. rész). *Hadtudományi Szemle*, 1(3): 2008. 60-71.

²⁰⁶ SZABÓ (2015) 117-126.

²⁰⁷ KÖPF László: Fejezetek a magyar vámigazgatás és a pénzügyőrség történetéből. Tipico Design, Budapest, 2003. 112-114.

is említést tesznek a rendőrtudomány műveléséről.²⁰⁸ Karvasy Ágoston elismert jogtudós pedig már a 19. század második felében több magyar nyelvű könyvében is foglalkozik a rendészet tudományos vizsgálatával.²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ Mindazonáltal a közrendőrök, pénzügyőrök mindennapi tevékenységétől a tudományos műhelyekben folyó munka meglehetősen távol állt. A rendészeti dolgozók körében kizárólag a szokásjogon alapuló, a napi feladatok ellátását biztosítani látszó szakmai fogások számítottak. A múlt eseményei azt igazolják, hogy 20. század rendészeti szakembereit nagyon sokáig nem nyugtalanította az, hogy tevékenységük túlnyomó része nélküli az elméleti alapokat. Ellentétben a társadalommal, amely az emberi jogok elnyomásában, a hivatalos közegek visszaéléseiben és a bűnözés drámai emelkedésében (1960-as évek) a rendészet működésének és hatékonyságának hiányosságait látta.²¹²

S habár nagyon sok év eltelt, a civil társadalomban és részint a szakmai plénum körében mind a mai napig jelen van az a szilárdnak tűnő vélekedés, miszerint a rendészeti tevékenység szintiszta praktikum, ahol – törvényszerűségek híján – a tudományos vizsgálódásoknak nincs helye.

Számos hazai gondolkodó azonban meg volt győződve arról, hogy a közigazgatás e különleges területe, szervezetében, jogi szabályozásában, továbbá személyzete és tevékenysége tekintetében egyaránt vizsgálható tudományos eszközökkel. E meggyőződés tartós eredményeként 2012-ben megtörtént a rendészettudomány, mint önálló diszciplína akkreditációja. Habár 2003-ban Szabó András akadémikus kezdeményezésére a Magyar Tudományos Akadémia Gazdasági és Jogtudományi Osztálya már befogadta önálló tudományágként a rendészettudományt. Az MTA említett osztályának kezdeményezésére megalakult a Rendészeti Albizottság is. A rendészet elméleti kutatásának ilyen módon szervezett formája először tehát 2007-ben jött létre.²¹³ A rendészettudomány az állam- és jogtudományok sorában elhelyezkedő társadalomtudomány, amelynek tárgya a rendészeti igazgatás, feladata pedig a rendészet működésének, szervezetének, személyzetének és jogi szabályozásának elméleti igényű tanulmányozása. Az önálló diszciplína feladata, hogy hozzájáruljon:

- a rendészeti tevékenység kritikai elemzéséhez,
- a szervezetrendszer kialakításának célszerűségéhez,
- a rendészeti jog megalkotásához,
- a rendészeti igazgatás hatékonyságának, törvényességének biztosításához, valamint

²⁰⁸ SALLAI (2019)

²⁰⁹ KARVASY Ágoston: A politikai tudományok rendszeresen előadva. Streibig, Győr, 1843.

²¹⁰ KARVASY Ágoston: A közrendészeti tudomány. Emich Gusztáv, Pest, 1866.

²¹¹ KARVASY Ágoston: A közrendészeti tudomány és kulturpolitika. Athenaeum, Pest, 1870.

²¹² FINSZTER Géza: A társadalomtudományok és a rendészet. In. GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): Rendészettudományi gondolatok. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának egy évtizedes jubileuma alkalmából. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 15-32., 2014. 25.

²¹³ BODA József: A tudomány az állambiztonság és a nemzetbiztonság szolgálatában. *Nemzetbiztonsági Szemle*, 2(1): 81-100., 2014. 83.

- a rendészet modernizációjához és a szakmai képzés fejlesztéséhez.^{214 215}

E fenti célok elérését természetesen más tudományterületek eredményei is segíthetik. A rendészettudomány ugyanis nagyon szorosan kapcsolódik más tudományágakhoz, mint például a szociológia, a pszichológia, a kriminológia, a neveléstudomány, a műszaki tudományok, a hadtudomány vagy akár az orvos- és egészségtudományi terület.²¹⁶ A rendészettudomány önálló diszciplínaként való elfogadását végső soron az egyéb tudományágak korlátozottsága teszi szükségsszerűvé. Vagyis az, hogy hosszú múltja és kiforrott módszertana ellenére e tudományterületek egyike sem képes a rendészet szervezetét, tevékenységét, illetve személyzetét jellemző törvényszerűségeket hiánytalanul feltárni.²¹⁷²¹⁸

A rendészeti igazgatás meglehetősen komplex rendszert alkot. A korábban említett társadalmi rendeltetésének a rendészet négy speciális funkció beteljesítésén keresztül tesz eleget:

- örökös funkció (a jogellenes magatartásokból eredő veszélyek megelőzésével);
- igazgatásrendészeti funkció (a hatósági jogalkalmazással);
- karhatalmi funkció (a jogsértő támadások fizikai erőszakkal történő leküzdésével);
- büntető funkció (az állami büntetőjogi igény érvényesítésének előkészítésével).²¹⁹

A különböző funkciókban eltérő módon implementálhatók a különböző tudományterületeken feltárt kutatási eredmények. Úgy vélem azonban, hogy a tudományos eredmények gyakorlati hasznosíthatóságának még az örökös és karhatalmi funkciót betöltő rendészeti tevékenység keretei között is helye van. E feltevés helytállóságát bizonyítandó, az elkövetkezőkben kizárólag azokra a kutatási eredményekre fókuszálunk, amelyek a közterületen rendészeti tevékenységet folytató rendőrök és pénzügyőrök mindennapi gyakorlatában is hasznosak lehetnek.

Módszertan

A kutatás során a *Google Scholar* (<https://scholar.google.com/>) adatbázisában szereplő, nyílt hozzáférésű nemzetközi folyóiratokban publikált tanulmányok között végeztünk

²¹⁴ BODA József – FINSZTER Géza – IMRE Miklós – KEREZSI Klára – KOVÁCS Gábor – SALLAI János: A rendészettudományi kutatások elméleti megalapozása és főbb irányai. *Államtudományi Műhelytanulmányok*, 2016/17., 2-24., 2.

²¹⁵ FINSZTER Géza: A változó rendészet és a rendészettudomány. In. GAÁL Gyula – HAUZINGER Zoltán (szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV. – Tanulmányok „A változó rendészet aktuális kihívásai” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2013. 5-12.

²¹⁶ KEREZSI Klára – PAP András László: Rendészet, tudomány, doktori iskola. *Magyar Rendészet*, 15(4): 67-83., 2015. 67.

²¹⁷ FINSZTER Géza: A társadalomtudományok és a rendészet. 2014.

²¹⁸ vö. A védelmi szervek (fegyveres erők, rendvédelmi szervek, nemzetbiztonsági szolgálatok) professzionális rátermettsége, kreativitása biztosíthatja a XXI. század legjelentősebb erőforrását a rendészet életképességének, eredményességének a jövőjét. In: KOVÁCS István: Is the prostitution a threat/danger to a country's (national)security? *Nemzetbiztonsági Szemle*, 2017/Special Issue, 16.

²¹⁹ FINSZTER Géza: Rendészettan. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018.

több lépcsős lekérdezést (1. számú táblázat). A kutatási célkitűzésekben szereplő szakterület és szervezetek behatárolása érdekében az első lépcsőben a rendőr ('police'), vámos ('customs') és járőr ('patrol') szavak mentén történt a találatok szűkítése.

A következő lépcsőben kiszűrtük azokat a forrásokat, amelyek nem csak a közterületen végzett rendészeti tevékenységre fókuszálnak. A továbbiakban kizárólag azokat a tanulmányokat vizsgáltuk, amelyek címében a 'patrol', valamint a 'police' vagy a 'customs' szavak szerepeltek.

A harmadik lépcsőben az adatbázisban szereplő publikációk megjelenésének időpontja alapján történt szűkítés. Miután e tanulmányban kizárólag az elmúlt öt év tudományos eredményeire voltunk kíváncsiak, az adatbázisban szereplő források közül csak azokat vettük figyelembe, amelyeket 2015-ben vagy azután publikáltak.

A vizsgálatból ezt követően kizártuk a hivatkozásként kezelt forrásokat valamint azokat az írásműveket, amelyekhez nem nyílt forrásúak, illetve amelyeket nem valamely tudományos folyóiratban publikáltak vagy nem tartalmaztak angol nyelvű összefoglalót.

1. táblázat: A kutatás módszertana

Lekérdezések	Szűkítési feltétel	Eredmény (n)
1.	'patrol' OR 'police' OR 'customs'	58900
2.	TITLE: 'patrol' AND 'police' OR 'customs'	1290
3.	DATE: 2015-	131
4.	EX CITATION	101
5.	OPEN ACCESS	56
6.	ARTICLE ONLY	33
7.	ENG ABST.	29

Forrás: a szerző saját szerkesztése

A szűkítési feltételek érvényesítésének eredményeként összesen 29 tanulmány kapcsán végeztünk tartalomelemzést.

A közterületen végzett rendészeti tevékenységet érintő tudományos eredmények

A vizsgálat eredményei egyértelműen rávilágítanak arra, hogy a közterületi rendészet, mint szakmai és társadalmi entitás, számos tudományterület lencséjén keresztül vizsgálható. Az általunk elemzett nyílt forrású tanulmányok az állam- és jogtudományok (kriminológia és rendészettudomány), orvosi tudományok, műszaki tudományok, történettudományok, matematikatudományok, neveléstudomány, gazdaságtudomány, valamint a szociológia talaján állva vonják kritikai értékelés alá a rendészetnek ezt a különösen gyakorlatias területét.

Az általunk vizsgált tanulmányok összesen hat fő témakörben vizsgálják a közterületi rendészettel összefüggő kérdéseket: (1) rendészeti jog, (2) rendészeti örökös, (3) rendészeti hatékonyság, (4) rendészeti személyzet, (5) rendészeti képzés, (6) rendészeti technológia.

A hat tématerület alá tartozó tanulmányokban közös, hogy azok mindegyike a közterületi rendészettel foglalkozik. Különböznek ugyanakkor abban, hogy a tématerületek jellegéhez mérten a más-más aspektusait vonják tudományos elemzés alá a rendészet eme ágazatának.

A rendészeti jog tématerülete. A rendészet működésének, fogalmainak, törvényszerűségeinek tudományos módszerekkel történő feltárása és leírása elsősorban a közigazgatási jogtudomány tövéből sarjad.²²⁰ Ilyetén módon az állam- és jogtudományok területe és annak kutatási eredményei szükségszerűen érintik a közterületi rendészet tevékenységét is. Ezek a vizsgálatok elsősorban a rendészeti szervek járőrszolgálati tevékenységét szabályozó jogi aktusok elemzésével foglalkoznak.²²¹ A jogi környezet

²²⁰ FINSZTER Géza: Rendészettan. Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2018. 17.

²²¹ ABDULKADIROVA, E.: Regulatory support of patrol police activities during the disposal of legal proceedings. Naukovij Visnik Nacional'noi Akademii Vnutrisnih Sprav., 4(105): 2017. 228-236.

kritikai értékelése hozzájárul egyrészt a rendészet jogának fejlesztéséhez, másrészt pedig a törvényes és az emberi jogokat tiszteletben tartó hatósági jogalkalmazáshoz.²²²

A rendészeti örökös tématerülete. A rendészet első számú társadalmi rendeltetése a veszélyelhárítás. A rendészeti igazgatás kapcsán említett veszély nem azonos a szó hétköznapi jelentésével. Az ún. rendészeti veszély alatt ugyanis, a közbiztonság sérelmének várható bekövetkezését értjük.²²³ A rendészeti veszélyek forrása valamely közjogot sértő emberi magatartás, amely tipikusan bűncselekmény vagy szabálysértés formájában realizálódik. A társadalom biztonsága szempontjából azt tekinthetjük optimálisnak, ha a rendészet még a sérelem bekövetkezése előtt képes elhárítani ezeket a veszélyeket.

A korábban említett ún. örökös rendészeti funkció lényege éppen abban nyugszik, hogy a hatósági jelenlét révén még a sérelem bekövetkezése előtt megtörténhessen a közterületek rendjét és biztonságát fenyegető veszélyek elhárítása. A közterületi rendészet alapvető funkciója a hatósági jelenlét, az örökös.²²⁴

A rendészeti örökös tématerülethez tartozó tanulmányok vizsgálódásának tárgya tehát, a közterületi rendészet jelenléttel megvalósított veszélyelhárító tevékenysége. Ide tartozik a térfelügyelő kamerák és a közterületi rendészet integrált alkalmazásának hatásvizsgálata az erőszakos, a köznyugalom elleni és a kábítószeres bűncselekmények elkövetésére,²²⁵ valamint a térfelügyelő rendszerek költséghatékonysági elemzése.²²⁶ A kutatók azt is vizsgálták, hogy a rendészet örökös és bűnüldöző funkciói közül, melyik tekinthető hatékonyabbnak az erőszakos bűncselekmények megelőzése tekintetében. A vizsgálat eredményei szerint ez előbbi hatásosabb eszköznek mutatkozik.²²⁷ Rendkívül gyakorlatias kérdésre keresi a választ tanulmányában Renée J. Mitchell is. A szerző szerint a rendészet örökös funkciója hatékonyabbnak mutatkozik, ha a hatósági jelenlét egy helyszínen rövidebb ideig tart és gyakrabban ismétlődik, mintha az egyenruhások

²²² vö. Az államtól kapott, a rendvédelmi feladatok elvégzéséhez szükséges legitim hatalom a jog által biztosított kereteket sosem lépheti túl. Ez a hatalom a rendőrség létéből és viselkedéséből született, amellyel egyrészt a közösség bizalmát nyerheti el, másrészt pedig társadalmi közmegegyezést hozhat létre.” In: KOVÁCS István: Egy empirikus kutatás részletei: a prostitúció jelensége és társadalmi kontrollja napjainkban. Budapest, Dialóg Campus Kft., 2019.

²²³ NYÍRI Sándor: A rendőrség és az emberi jogok védelme az alkotmány tükrében. *Rendészeti Szemle*, 58(3): 2010. 3-11.

²²⁴ FINSZTER Géza: A rendészeti stratégia alkotmányos alapjai. In. GAÁL Gyula – HAUZINGER Zoltán (szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XI. – Tanulmányok „Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és biztonság” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2010. 5-24., 14.

²²⁵ PIZA, Eric L – CAPLAN, Joel M. – KENNEDY, Leslie W. – GILCHRIST, Andrew M.: The effects of merging proactive CCTV monitoring with directed police patrol: a randomized controlled trial. *Journal of Experimental Criminology*, 11(1): 2015. 43-69.

²²⁶ PIZA, Eric L – GILCHRIST, Andrew M. – CAPLAN, Joel M. – KENNEDY, Leslie W. – O'HARA, Brian A.: The financial implications of merging proactive CCTV monitoring and directed police patrol: a cost-benefit analysis. *Journal of Experimental Criminology*, 12(3): 2016. 403-429.

²²⁷ PIZA, Eric L.: The effect of various police enforcement actions on violent crime: Evidence from a saturation foot-patrol intervention. *Criminal Justice Policy Review*, 29(6-7): 2018. 1-19.

ritkábban, de akkor hosszan időznének egy helyszínen.²²⁸ A hatóság örökös jelenléte azonban nem csak a bűncselekmények megelőzése szempontjából lehet releváns. Suo és munkatársai vizsgálatukban arra mutatnak rá a járőrök közterületi jelenlétének gyakorisága és a közúti közlekedés biztonságát veszélyeztető magatartások számának csökkenése között összefüggés tapasztalható.²²⁹

A rendészeti hatékonyság tématerülete. Jogállami körülmények között senki sem vállalkozhat arra, hogy a közbiztonság megteremtését abszolút állami feladatnak minősítse. Szemléletesen fogalmaz ezzel kapcsolatba Békés Imre jogászprofesszor az egyik vele készült interjúban amikor megjegyzi: „Az államok nem arra vállalnak kötelezettséget, hogy az állampolgárok egymással szemben nem fognak bántó módon fellépni, hanem hogy az állam nem fog polgáraival szemben bizonyos jogsértéseket elkövetni.”²³⁰ Egy országban az elkövetett törvénysértések számát számos gazdasági, demográfiai, földrajzi, szociológiai és jogi tényező befolyásolja. A rendészeti igazgatás hatékonyságát tehát elsősorban a rendészet jogállami működése mutatja és nem pedig a regisztrált jogsértések számának alakulása. A rendészetre nem tekinthetünk úgy, mint egy piaci alapon működő gazdasági társaságra, ahol a munka hatékonysága a költségek és bevételek mérlegén számszerűen kimutatható. Kiváltképp igaz ez a rendészeti örökös funkcióját beteljesítő közterületi rendészetre.

Mindazonáltal úgy a szakmát, mint a tudományt egyaránt foglalkoztatják azok a kérdések, hogy mégis miként növelhető kimutatható módon a rendészeti tevékenység hatékonysága. A témakörhöz tartozó kutatások elsősorban a hatósági jelenléttel biztosított terület objektív szempontokon alapuló felosztásában,²³¹ a járőr útvonalak megtervezésében, kiválasztásában²³² ²³³ és a megfelelő járőrszervezési stratégia kialakításában látják a közterületi rendészet hatékonyságnövelésének a kulcsát.²³⁴ ²³⁵ ²³⁶

²²⁸ MITCHELL, Renée J.: Frequency versus duration of police patrol visits for reducing crime in hot spots: Non-experimental findings from the Sacramento Hot Spots Experiment. *Cambridge Journal of Evidence-Based Policing*, 1(1): 2017. 22-37.

²²⁹ SUO, Qinghui – SUO, Ruijun – ZHANG, Daming: Investigation and statistical analysis on the deterrence effect of police patrol. *Journal of Sustainable Development of Transport and Logistics*, 3(3): 2018. 69-76.

²³⁰ LÁSZLÓ Ágnes: Négyszemközt Békés Imre jogprofesszorral, az Emberi Jogok Európai Bizottsága tagjával – „Az emberi jogok nem emberi igazságok” In: Magyar Hírlap (1999. 01. 30.), 32(25): 8.

²³¹ CHEN, Huanfa – CHENG, Tao – YE, Xinyue: Designing efficient and balanced police patrol districts on an urban street network. *International Journal of Geographical Information Science*, 33(2): 2018. 269-290.

²³² MUKHOPADHYAY, Ayan – ZHANG, Chao – VOROBAYCHIK, Yevgeniy – TAMBE, Milind – PENCE, Kenneth – SPEER, Paul: Optimal allocation of police patrol resources using a continuous-time crime model. In: ZHU, Quanyan – ALPCAN, Tansu – PANAOUSIS, Emmanouil – TAMBE, Milind – CASEY, William (eds.): *Decision and Game Theory for Security*. Springer, Cham, 2016. 101-113.

²³³ AZIMI, Seyed Ali Ziaee – BASHIRI, Mehdi: Modelling police patrol routing and its problem-solving technique based on the ant colony optimization algorithm (case Study: Iran's Police). *Research Journal of Applied Sciences*, 11(7): 2016. 536-546.

²³⁴ CHEN, Huanfa – CHENG, Tao – WISE, Sarah: Developing an online cooperative police patrol routing strategy. *Computers, Environmental and Urban Systems*, 2017(62): 19-29.

²³⁵ YASSEN, Esam Taha – ARRAN, Anas – AYOB, Masri – NAZRI, Mohd Zakree Ahmad: A constructive heuristic for police patrol routing problem. *Science & Technology*, 25(S): 2017. 87-96.

²³⁶ ZHANG, Hanjing – TAKO, Antuela – JACKSON, Lisa M. – LIU, Jiyin: Simulation combined approach to police patrol service staffing. In: Bradley HARDY, Abroon QAZI, and Stefan RAVIZZA (eds.): *5th Student Conference on Operational Research*, Dagstuhl Publishing, Wadern, 2016. 1-11.

A rendészeti személyzet tématerülete. A rendészetnek nem csak társadalmi rendeltetése, hanem személyzete is egyedi. A rendészeti szervek tagjainak tevékenységét, mindennapi életét olyan sajátosságok jellemzik, amelyek sem a piaci szférában, sem pedig a közigazgatás más területén nem tekinthető tipikusnak. Ilyennek tekinthető az állami impériumból származó legitim fizikai erőszak alkalmazásának joga, az életre, testi épségre kiható kockázatvállalás, az uniformizáltság, az alapvető jogok korlátozásának önkéntes vállalása, hivatásszerű szolgálatteljesítés vagy a veszélyelhárító munka lényegéből fakadó sajátos munkakörnyezet.

Ezek az egyedi jellemzők számos olyan kérdést felvetnek a különböző tudományágak – elsősorban az orvos- és egészségtudomány, gazdaságtudományok, szociológia – kutatóiban, amelyek vizsgálata korántsem elvi jelentőségű. A szolgálatteljesítés helyét jellemző általános társadalmi, gazdasági viszonyok és a rendészetet jellemző különleges munkakörnyezet hatásai jelentősen képesek befolyásolni a rendészet humán erőforrás kapacitását, a meglévő személyzet hadrafoghatóságát, valamint a rendészeti dolgozók gondolkodását és viselkedését. A rendészeti személyzetet érintő tudományos kutatások fókuszában tehát minden esetben az ember áll, akinek testi-lelki folyamatait, mindennapi élethelyzetét végső soron pedig a hivatásgyakorlását egyaránt képesek befolyásolni a rendészetet jellemző egyedi tényezők. A rendészet személyzetét vizsgáló kutatások gyakorlati haszna abban áll, hogy a rendészetnek egy nélkülözhetetlen elemét érinti. Az elmúlt évtizedek rohamos modernizációja, az informatizáltság és gépiesítés általános terjedése ellenére ugyanis a rendészet humán erőforrásainak alkalmazása továbbra sem nélkülözhető. Helytálló módon állapítja meg ezzel kapcsolatban Balla József: „*A technika segítségül hívása elsődlegesen nem arra szolgál, hogy nélkülözze a humán erőforrást.*”²³⁷

Az általunk elemzett tanulmányok többsége az orvosi tudományok lencséjén keresztül vizsgálja a közterületi szolgálatot ellátó rendészeti személyzetet. Ezekben a vizsgálatokban az állomány általános egészségügyi állapota, illetve a sajátos munkakörnyezetből származó fiziológiás és pszichés egészségügyi hatások kerülnek homlokterbe. Vichayanrat és mtsai. tanulmányukban a thai Határrendészeti Iskola kadétjainak szájhigiéniai állapotfelmérésének eredményeit publikálják. A kutatók rámutatnak arra, hogy az elégtelen egyéni szájhigiénével összefüggő fájdalmak már iskolás korban az egészségügyi távollétek megszorodásához vezet.²³⁸ A rendészeti személyzet fiziológiás állapotával foglalkozó másik két publikáció fókuszában a gépjárműves szolgálatot ellátó állomány audiológiai vizsgálatának eredményei,²³⁹

²³⁷ BALLA József: A Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozatának helye és szerepe a határrendészet fejlesztésében. In. GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): Gondolatok a rendészettudományról. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának tizenötödik évfordulója alkalmából. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 2019. 13-24., 15.

²³⁸ VICHAYANRAT, Tippanart – GAUWKHIEW, Piyada – KASETSUWAN, Reda – KAEWSRINGAM, Hathairat – LAPAUTHAYA, Komsun – KHOWICOONCHAI, Poonpon – NISALUK, Passiri: Oral health status, behaviors and oral health related quality of life among pupils in Border Patrol Police Schools, Thailand. *Mahidol Dental Journal*, 36(1): 2016. 31-38.

²³⁹ DE LIMA, K. C. S. – DA SILVA, L. B. – GONCALVES, V. S. B. – DE SOUZA, E. L. – FERNANDES, J. G. B.: Audiological analysis in military police officers with exposure to occupational noise in motorized patrol activity. *International Journal of Occupational and Environmental Safety*, 2(1): 2018. 38-45.

valamint a motoros járőregységek tagjainak mozgásszervi problémái állnak.²⁴⁰ Maran és mtsai. az előzőekkel ellentétben a személyzet pszichés helyzetével foglalkozik. Tanulmányukban a szerzők az irodai és közterületi rendészeti állományt érintő munkahelyi stresszorok előfordulását, forrásait és az azokra adott egyéni válaszokat kutatják.²⁴¹

Elemzésünk keretébe mindösszesen egy olyan minta került, amely a különféle társadalmi, politikai és gazdasági prediktorok hatása szempontjából vizsgálja a közterületi és közlekedési rendészet humánerőforrásának alakulását.²⁴²

A rendészeti képzés tématerülete. Folytonosan alakuló világunk támasztotta legnagyobb kihívás, hogy képesek vagyunk-e lépést tartani az élet minden területét átható változásokkal. Habár az állandóság kényelme a rendészeti szerveket már korábban sem illette meg. A társadalmi életviszonyokat lekövető jogalkotás mindig naprakész felkészültséget követelt a jogalkalmazóktól. Úgy tűnik azonban, hogy napjaink változásai az eddiginél dinamikusabb és szélesebb körű felkészülést igényelnek. Az egyre újabb kihívásokkal történő szembenzésnek pedig immanens részét képezi a rendészeti állomány tudásának, gyakorlatának folyamatos fejlesztése.

A tudományos eredményeken szocializálódó rendészeti állomány egyfelől képes lesz a tudomány fejlődésével lépést tartani, másfelől pedig önmaga is képes tudomány számára adalékokkal szolgálni.²⁴³ Vitán felül áll, hogy a képzés jelentősége a közterületi szolgálatot ellátó rendészeti szakemberek esetén is nélkülözhetetlen. Mindezt az általunk vizsgált tanulmányok is alátámasztják. A közterületi állomány képzésével kapcsolatos tanulmányok részben a szakmai felkészültség, a szakemberré válás egyes fázisainak meghatározásával,²⁴⁴²⁴⁵ részben pedig a járőrök sajátos kompetenciarendszerének vizsgálatával foglalkozik.²⁴⁶ Ezek a kutatások egyfelől hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a feladatellátásra legalkalmasabb személyek kerüljenek kiválasztásra, másfelől pedig, hogy

²⁴⁰ BRAGA, Katianna Karolinná Fernandes Maia – TROMBINI-SOUZA, Francis – SKRAPEC, Michele Vantini Checchio – DE QUEIROZ, Diego Barbosa – SOTERO, Andréa Marques – DA SILVA, Tarcísio Fulgencio Alves: Pain and musculoskeletal discomfort in military police officers of the Ostensive Motorcycle Patrol Group. *Brazilian Journal of Pain*, 1(1): 2018. 29-32.

²⁴¹ MARAN, Daniela Acquadro – ZEDDA, Massimo – VANETTO, Antonella: Organizational and occupational stressors, their consequences and coping strategies: A questionnaire survey among Italian patrol police officers. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(1): 2018. 1-12.

²⁴² MALONE, Chad A.: Race, politics, and public safety: A panel study of U.S. Highway Patrol and State Police strength, 1981-2015. *International and Multidisciplinary Journal of Social Sciences*, 7(1): 2018. 1-33.

²⁴³ SZABÓ Imre: A rendészettudomány múltja, jelene és jövője. Készült a Belügyminisztérium Tudományos Tanácsának felkérése alapján. 2011. Forrás: http://www.bm-tt.hu/assets/letolt/rendtudtar/RendeszettudomanyMagyarorszagon_v5_szabo.pdf (2020. 04. 13.)

²⁴⁴ BONDARENKO, Valentin: Formation of the readiness of the patrol police units officers for professional activities. *Professional Education: Methodology, Theory and Technologies*, 2017(6): 91-108.

²⁴⁵ PRONTENKO, Kostiantyn – PLISKO, Valerii – GRIBAN, Grygory – BONDARENKO, Valentin: Stages of formation of professional preparedness of patrol and security police employees. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University*, 2019(2): 99-104.

²⁴⁶ BONDARENKO, Viktoriia – KUZU, Liubov: The significance of professional competencies in the process of the placement of patrol police personnel. *Eurasian Academic Research Journal*, 8(26): 2018. 49-55.

azok felkészültségük révén hozzájáruljanak a hatékony rendészeti igazgatás működéséhez.

Az elemzési mintában szerepel továbbá olyan tanulmány is, amely nem kifejezetten a rendészeti feladatokkal összefüggő ismeretek meglétét vizsgálja a rendészeti szakemberek körében. Korba és mtsai. kutatásuk során arra voltak kíváncsiak, hogy a rendőri állomány milyen tudással bír a lött sérülések ellátását illetően.²⁴⁷ A vizsgálat eredményei alapján a kutatók azt a következtetést vonták le, hogy a vizsgálatban szereplők relatíve felkészültek az elsősegélynyújtás kapcsán, tudásuk azonban hiányos és nem konzekvens. A tanulmány szerzői szerint az elmúlt évek erőszakos terrorcselekményei szükségsszerűvé teszik, hogy a rendészeti állomány ezen a területen is rendelkezzen egy alapszintű jártassággal.

A rendészeti technológia tématerülete. A rendészet 18-19. századi fejlődése kapcsán utaltunk rá, hogy a rendészet modernizációja nem feltétlenül jelent előremutató technológiai változásokat. Vitathatatlan ugyanakkor, hogy napjainkban a modernizáció kifejezés alatt elsősorban a technológiai újítások használatát értjük.

A modernizáció kapcsán kiemelt jelentősége van a különböző műszaki tudományok és az informatika területén zajló kutatásoknak. Az elemzésünkben szereplő tanulmányok szintén ezeknek a tudományterületeknek az eszközrendszerével vizsgálják a közterületi rendészet sajátosságait. Ezek részben a feladatellátáshoz használt járművek (*TW154, TW170 típusú járőrhajók*) műszaki elemzésével,²⁴⁸ részben pedig a kommunikációs eszközök optimális alkalmazhatóságának vizsgálatával foglalkoznak.²⁴⁹ Az elemzési keretben szerepel továbbá olyan tanulmány is, amelynek szerzője azt vizsgálja, hogy a bűnügyi statisztikák és a nyílt forrású adatbázisok (*Google Maps*) együttes alkalmazása miként segítheti a leghatékonyabb eredményeket biztosító járőrterületek kialakítását.²⁵⁰

Befejezés

„Meghaladottá kell, hogy váljon idővel az a szemlélet, hogy egy szakma rangját csak és kizárólag a szakmával szerzett jövedelem határozza meg” – írja Szabó Imre.²⁵¹ Ezt a gondolatot erősíti egy 2018-ban folytatott, a szervezet munkaerő-megtartó képességét vizsgáló felmérés eredménye is, miszerint a fiatal, néhány éve szolgálatot teljesítő pénzügyőrök sem elsősorban az anyagi ösztönzők miatt köteleződnek el a munkahely mellett, nem ez befolyásolja leginkább a szervezeti lojalitásukat.²⁵²

Tanulmányunkban azt az elvi tételt kívántuk alátámasztani, amelyet az idézett szerző is kifejez. Pontosan ezért esett a választás a rendészetnek egy olyan szakterületére, amelyet

²⁴⁷ KORBA, K – KOPANSKI, Z – SIANOS, G.: The assessment of on-patrol-duty police officers' knowledge on first aid in bullet wounds – a questionnaire study. *Journal of Clinical Healthcare*, 2015(3): 28-35.

²⁴⁸ BROWN, Mike: Shoreline's new class of police patrol boat. *Ausmarine*, 37(7): 2015. 26-27.

²⁴⁹ DEAR, Varuliantor – MARDIANI, Annis Siradj – SANTOSO, Harpan Budi – WIKANTHO, Gatot: HF sky wave propagation analysis for Customs and Excise Marine Patrol. *Buletin Pos dan Telekomunikasi*, 17(1): 2019. 17-30.

²⁵⁰ ALLEN, Brent: Case study: Using crime data and open source data to design a police patrol area. *SMU Data Science Review*, 1(1): 2018. 1-22.

²⁵¹ SZABÓ Imre: A rendészettudomány múltja, jelene és jövője. 2011. 33.

²⁵² MAGASVÁRI Adrienn – SZABÓ Andrea: A Nemzeti Adó- és Vámhivatal munkaerő-megtartó képességének vizsgálata egy speciális célcsoport körében. *Magyar Rendészet*, 19(2-3): 2019. 143-162., 153.

mélyen áthat a praktikum. Az elemzés alá vont tanulmányok egyértelműen igazolják, hogy még egy olyan gyakorlatias szakterület is, mint amilyen a közterületi rendészet, vizsgálható tudományos módszerekkel. Az általunk vizsgált tanulmányok összesen hat fő témakörben elemzik a közterületi rendészettel összefüggő kérdéseket: (1) rendészeti jog, (2) rendészeti örökös, (3) rendészeti hatékonyság, (4) rendészeti személyzet, (5) rendészeti képzés, (6) rendészeti technológia. Ezek a tudományos eredmények segítséget nyújthatnak a közterületi szolgálat számára abban, hogy

- az állomány jogalkalmazói tevékenysége a törvényes legyen,
- az állomány képzetesebbé váljon,
- a hatóság a büntetőeljárás és bűnmegelőzés terén hatékonyabbá váljon,
- a rendészeti feladatok megszervezése, végrehajtása hatékonyabb legyen,
- megismerhetővé és alkalmazhatóvá váljanak a szolgálati feladatokat támogató műszaki, technológiai fejlesztések,
- biztosított legyen az egészségügyi, pszichés szempontból egyaránt alkalmas, aktív végrehajtó állomány.

Az elemzés korlátai. Vizsgálatunkban kizárólag azok a 2015 és 2020 közötti időszakban publikált tanulmányok szerepeltek, amelyekhez a *Google Scholar* adatbázisán keresztül biztosított volt a nyílt hozzáférés. Nem kerültek az elemzési keretbe a 2015 előtt megjelent tanulmányok, a szakdolgozatként, disszertációként publikált művek, továbbá azok az írások, amelyek nem angol vagy magyar nyelven készültek, illetve nem tartalmaztak ilyen nyelvű összefoglalót. Erre tekintettel a rendészet közterületi tevékenységével összefüggő kutatások a tárgyaltaknál szélesebb témakört is lefedhetnek.

Felhasznált irodalom:

- [1] ABDULKADIROVA, E.: Regulatory support of patrol police activities during the disposal of legal proceedings. *Naukovij Visnik Nacional'noi Akademii Vnutrisnih Sprav.*, 4(105): 2017. 228-236.
- [2] ALLEN, Brent: Case study: Using crime data and open source data to design a police patrol area. *SMU Data Science Review*, 1(1): 2018. 1-22.
- [3] ANDROVICZ Gábor: A rendőrmúzeum története és szerepe a rendészeti képzésben. In: GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIX. – Szent Lászlótól a modernkori magyar rendészettudományig. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2017. 275-278.
- [4] ANDROVICZ Gábor: Katonai vonások a budapesti államrendőrség szolgálati és személyi viszonyaiban (1873-1944). *Katonai Jogi és Hadijogi Szemle*, 7(1): 2019. 83-103.
- [5] AZIMI, Seyed Ali Ziaee – BASHIRI, Mehdi: Modelling police patrol routing and its problem-solving technique based on the ant colony optimization algorithm (case Study: Iran's Police). *Research Journal of Applied Sciences*, 11(7): 2016. 536-546.
- [6] BACSA Gábor: A rendőrképzés 1945-1950. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 13(16): 2007. 7-14.
- [7] BALLA József: A Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozatának helye és szerepe a határrendészet fejlesztésében. In: GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): Gondolatok a rendészettudományról. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának tizenötödik évfordulója alkalmából. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 2019. 13-24.
- [8] BALLA Zoltán: A rendészet alapjai és egyes ágazatai. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017.
- [9] BODA József: A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szervezeteknél. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 13(16): 2007. 33-45.
- [10] BODA József: A tudomány az állambiztonság és a nemzetbiztonság szolgálatában. *Nemzetbiztonsági Szemle*, 2(1): 2014. 81-100.
- [11] BODA József: A Nemzeti Közszerzési Egyetem Rendészettudományi Kar feladatai a rendészeti képzésben. *Határrendészeti Tanulmányok*, 13(1): 2016. 4-22.
- [12] BODA József – FINSZTER Géza – IMRE Miklós – KEREZSI Klára – KOVÁCS Gábor – SALLAI János: A rendészettudományi kutatások elméleti megalapozása és főbb irányai. *Államtudományi Műhelytanulmányok*, 2016/17., 2-24.
- [13] BONDARENKO, Valentin: Formation of the readiness of the patrol police units officers for professional activities. *Professional Education: Methodology, Theory and Technologies*, 2017(6): 91-108.
- [14] BONDARENKO, Viktoriia – KUZOV, Liubov: The significance of professional competencies in the process of the placement of patrol police personnel. *Eurasian Academic Research Journal*, 8(26): 2018. 49-55.

- [15] BRAGA, Katianna Karolinná Fernandes Maia – TROMBINI-SOUZA, Francis – SKRAPEC, Michele Vantini Checchio – DE QUEIROZ, Diego Barbosa – SOTERO, Andréa Marques – DA SILVA, Tarcísio Fulgencio Alves: Pain and musculoskeletal discomfort in military police officers of the Ostensive Motorcycle Patrol Group. *Brazilian Journal of Pain*, 1(1): 2018. 29-32.
- [16] BROWN, Mike: Shoreline's new class of police patrol boat. *Ausmarine*, 37(7): 2015. 26-27.
- [17] CHEN, Huanfa – CHENG, Tao – YE, Xinyue: Designing efficient and balanced police patrol districts on an urban street network. *International Journal of Geographical Information Science*, 33(2): 2018. 269-290. DOI: [10.1080/13658816.2018.1525493](https://doi.org/10.1080/13658816.2018.1525493)
- [18] CHEN, Huanfa – CHENG, Tao – WISE, Sarah: Developing an online cooperative police patrol routing strategy. *Computers, Environmental and Urban Systems*, 2017(62): 19-29. DOI: [10.1016/j.compenvurbsys.2016.10.013](https://doi.org/10.1016/j.compenvurbsys.2016.10.013)
- [19] CHRISTIÁN László: Epizódok a rendészet történetéből. *Iustum Aequum Salute*, 5(3): 2009. 155-170.
- [20] CHRISTIÁN László: Rendészeti politika. In: MTA Law Working Papers: Közpolitikák és jogi környezetük; 2015.
- [21] CHRISTIÁN László: Rendőrség és rendészet. In: Jakab András – Gajdusчек György (szerk.) A magyar jogrendszer állapota, MTA TK JTI, Budapest, 2016. 681-707.
- [22] DEAR, Varuliantor – MARDIANI, Annis Siradj – SANTOSO, Harpan Budi – WIKANTHO, Gatot: HF sky wave propagation analysis for Customs and Excise Marine Patrol. *Buletin Pos dan Telekomunikasi*, 17(1): 2019. 17-30. DOI: [10.17933/bpostel.2019.170102](https://doi.org/10.17933/bpostel.2019.170102)
- [23] ERNYES Mihály: Fejezetek a rendőrség történetéből. Betűcaler, Pécs, 1994.
- [24] FINSZTER Géza: A rendészet elmélete. KJK-Kerszöv, Budapest, 2003.
- [25] FINSZTER Géza: A rendészeti stratégia alkotmányos alapjai. In: GAÁL Gyula – HAUZINGER Zoltán (szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XI. – Tanulmányok „Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és biztonság” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2010. 5-24.
- [26] FINSZTER Géza: A változó rendészet és a rendészettudomány. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.) Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV. – Tanulmányok „A változó rendészet aktuális kihívásai” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2013. 5-12.
- [27] FINSZTER Géza: A társadalomtudományok és a rendészet. In: GAÁL Gyula – HAUZINGER Zoltán (szerk.): Rendészettudományi gondolatok. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának egy évtizedes jubileuma alkalmából. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 2014. 15-32.
- [28] FINSZTER Géza: Rendészettan. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018.
- [29] KARVASY Ágoston: A politicalai tudományok rendszeresen előadva. Streibig, Győr, 1843.
- [30] KARVASY Ágoston: A közrendészeti tudomány. Emich Gusztáv, Pest, 1866.

- [31] KARVASY Ágoston: A közrendészeti tudomány és culturpolitika. Athenaeum, Pest, 1870.
- [32] KENEDLI Tamás: A budapesti rendészeti szakiskola és a rendőr tiszthelyettesképzés története (I. rész). *Hadtudományi Szemle*, 1(3): 2008. 60-71.
- [33] KEREZSI Klára – PAP András László: Rendészet, tudomány, doktori iskola. *Magyar Rendészet*, 15(4): 2015. 67-83.
- [34] KOVÁCS István: Az üzletszerű kéjelgéssel kapcsolatos rendőri visszaélések etikai vonatkozásai. *Belügyi Szemle*, 63(4): 2015. 99-125.
- [35] KOVÁCS István: Prostitúció, és prohibíció a mai Magyarországon: avagy miért nem sikerül a rendőrségnek a szocializmust levetkőzni a XXI. században. *Létiünk*, 48(2): 2018. 7-29.
- [36] KOVÁCS István: Vezetési funkciók egy helyi rendvédelmi szerv életében. Ellenőrzés, mint a kiadott szabályok, és utasítások betartásának (kontroll)feladata. *Államtudományi Műhelytanulmányok*, 2(21): 2017. 1-30. DOI: [10.3311/ope.308](https://doi.org/10.3311/ope.308)
- [37] KOVÁCS István: Is the prostitution a threat/danger to a country's (national)security? *Nemzetbiztonsági Szemle*, 5(klnsz.): 2017. 12-24.
- [38] KOVÁCS István: Egy empirikus kutatás részletei: a prostitúció jelensége és társadalmi kontrollja napjainkban. Dialóg Campus, Budapest, 2019.
- [39] KORBA, K – KOPANSKI, Z – SIANOS, G: The assessment of on-patrol-duty police officers' knowledge on first aid in bullet wounds – a questionnaire study. *Journal of Clinical Healthcare*, 2015(3): 28-35.
- [40] KÖPF László: Fejezetek a magyar vámigazgatás és a pénzügyőrség történetéből. Tipico Design, Budapest, 2003.
- [41] DE LIMA, K. C. S. – DA SILVA, L. B.- GONCALVES, V. S. B. – DE SOUZA, E. L. – FERNANDES, J. G. B.: Audiological analysis in military police officers with exposure to occupational noise in motorized patrol activity. *International Journal of Occupational and Environmental Safety*, 2(1): 2018. 38-45. DOI: [10.24840/2184-0954_002.001_0005](https://doi.org/10.24840/2184-0954_002.001_0005)
- [42] MALONE, Chad A.: Race, politics, and public safety: A panel study of U.S. Highway Patrol and State Police strength, 1981-2015. *International and Multidisciplinary Journal of Social Sciences*, 7(1): 2018. 1-33. DOI: [10.17583/rimcis.2018.3006](https://doi.org/10.17583/rimcis.2018.3006)
- [43] MAGASVÁRI Adrienn – SZABÓ Andrea: A Nemzeti Adó- és Vámhivatal munkaerő-megtartó képességének vizsgálata egy speciális célcsoport körében. *Magyar Rendészet*, 19. évf., 2-3. sz., 2019. 143-162. DOI: [10.32577/mr.2019.2-3.8](https://doi.org/10.32577/mr.2019.2-3.8)
- [44] MARAN, Daniela Acquadro – ZEDDA, Massimo – VANETTO, Antonella: Organizational and occupational stressors, their consequences and coping strategies: A questionnaire survey among Italian patrol police officers. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(1): 2018. 1-12. DOI: [10.3390/ijerph15010166](https://doi.org/10.3390/ijerph15010166)
- [45] MASLOW, Abraham H.: A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4): 1943. 370-396.
- [46] MITCHELL, Renée J.: Frequency versus duration of police patrol visits for reducing crime in hot spots: Non-experimental findings from the Sacramento

- Hot Spots Experiment. *Cambridge Journal of Evidence-Based Policing*, 1(1): 2017. 22-37. DOI: [10.1007/s41887-017-0002-2](https://doi.org/10.1007/s41887-017-0002-2)
- [47] MUKHOPADHYAY, Ayan – ZHANG, Chao – VOROBAYCHIK, Yevgeniy – TAMBE, Milind – PENCE, Kenneth – SPEER, Paul: Optimal allocation of police patrol resources using a continuous-time crime model. In. ZHU, Quanyan – ALPCAN, Tansu – PANAOUSIS, Emmanouil – TAMBE, Milind – CASEY, William (eds.): *Decision and Game Theory for Security*. Springer, Cham, 2016. 101-113. DOI: [10.1007/978-3-319-47413-7_9](https://doi.org/10.1007/978-3-319-47413-7_9)
- [48] NKE MŰI (2019) Hallgatói elégedettségmérés 2019. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Minőségügyi Irodája, Budapest, 38-39. Forrás: <https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/Hallgatói%20elégedettségi%20felmérés%20eredményei%202019.pdf> (2020. 01. 23.)
- [49] NYÍRI Sándor: A rendőrség és az emberi jogok védelme az alkotmány tükrében. *Rendészeti Szemle*, 58(3): 2010. 3-11.
- [50] PARÁDI József (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Osiris Kiadó, Budapest, 1996.
- [51] PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 13(16): 2007. 90-93.
- [52] PARÁDI József: Csendőrség és a XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások, a csendőrség helye a polgári magyar rendvédelemben. In. GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XI. – Tanulmányok „Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és a biztonság” című tudományos konferenciáról*. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2010. 311-326.
- [53] PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 20(23): 2011. 124-142.
- [54] PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 25(43-44-45-46): 2015. 77-84. DOI: [10.31627/rtf.xxv.2015.43-44-45-46n.77-84p](https://doi.org/10.31627/rtf.xxv.2015.43-44-45-46n.77-84p)
- [55] PARÁDI József: Magyar rendvédelem, 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 27(23): 2017. 33-52. DOI: [10.31627/rtf.xxvii.2017.53n.33-52p](https://doi.org/10.31627/rtf.xxvii.2017.53n.33-52p)
- [56] PARÁDI József: A dualizmuskori Magyar Királyi Pénzügyőrség határőrizeti szolgálata. In. PARÁDI József (szerk.): *Emlékkönyv Őri Károly születésének 85. évfordulója tiszteletére*. Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, Budapest, 2018. 89-118. DOI: [10.31626/hu-eissn2530094x.vitom.89-118.p](https://doi.org/10.31626/hu-eissn2530094x.vitom.89-118.p)
- [57] PARÁDI József – SUBA János – VEDÓ Attila: *A magyar-román határ és őrzése, 1867-1918*. Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, Budapest, 2011.
- [58] PERÉNYI Roland: Renitens járókelők. A városi térhasználat konfliktusai Budapesten a 19-20. század fordulóján. In. KENYERES István (szerk.): *URBS, Magyar Várostörténeti Évkönyv IX*. Budapest Főváros Levéltára, Budapest, 2014. 221-242.

- [59] PIZA, Eric L.: The effect of various police enforcement actions on violent crime: Evidence from a saturation foot-patrol intervention. *Criminal Justice Policy Review*, 29(6-7): 2018. 1-19. DOI: [10.1177/0887403417725370](https://doi.org/10.1177/0887403417725370)
- [60] PIZA, Eric L – CAPLAN, Joel M. – KENNEDY, Leslie W. – GILCHRIST, Andrew M.: The effects of merging proactive CCTV monitoring with directed police patrol: a randomized controlled trial. *Journal of Experimental Criminology*, 11(1): 2015. 43-69. DOI: [10.1007/s11292-014-9211-x](https://doi.org/10.1007/s11292-014-9211-x)
- [61] PIZA, Eric L – GILCHRIST, Andrew M. – CAPLAN, Joel M. – KENNEDY, Leslie W. – O'HARA, Brian A.: The financial implications of merging proactive CCTV monitoring and directed police patrol: a cost-benefit analysis. *Journal of Experimental Criminology*, 12(3): 2016. 403-429. DOI: [10.1007/s11292-016-9267-x](https://doi.org/10.1007/s11292-016-9267-x)
- [62] PRONTENKO, Kostiantyn – PLISKO, Valerii – GRIBAN, Grygory – BONDARENKO, Valentin: Stages of formation of professional preparedness of patrol and security police employees. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University*, 2019(2): 2019. 99-104. DOI: [10.31651/2524-2660-2019-2-99-104](https://doi.org/10.31651/2524-2660-2019-2-99-104)
- [63] SALLAI János: Első rendészettudományi szakközlemény folyóiratunk: a Közbiztonság (1869). In: GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII. – A határrendészettől a rendészettudományig. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2016. 267-270.
- [64] SALLAI János: A rendészeti folyóiratok hatása a rendészettudományra 1869-2017. In: GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIX. – Szent Lászlótól a modernkori magyar rendészettudományig. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2017a. 219-223.
- [65] SALLAI János: A magyar rendészeti képzés története 1922-2017. Rendőr altiszt (tiszthelyettes) és rendőr tiszti képzés a XX-XXI. században. In: CZENE-POLGÁR Viktória – ZSÁMBOKINÉ FICSKOVSKY Ágnes (szerk.): Mérföldkövek az adó- és vámigazgatás történetéből. Válogatott tanulmányok az évfordulók tükrében. Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, Budapest, 2017b. 86-123.
- [66] SALLAI, János: The history of law enforcement in Hungary. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018.
- [67] SALLAI János: A rendészettudomány forrásai, gyökerei. In: GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): Gondolatok a rendészettudományról. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának tizenötödik évfordulója alkalmából. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 2019. 241-248.
- [68] SUO, Qinghui – SUO, Ruijun – ZHANG, Daming: Investigation and statistical analysis on the deterrence effect of police patrol. *Journal of Sustainable Development of Transport and Logistics*, 3(3): 2018. 69-76. DOI: [10.14254/jsdtl.2018.3-3.5](https://doi.org/10.14254/jsdtl.2018.3-3.5)
- [69] SZABÓ Andrea: A magyar pénzügyőr képzés intézményi kereteinek fejlődése, 1867-2011. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 25(43-44-45-46): 2015. 117-126. DOI: [10.31627/rtf.xxv.2015.43-44-45-46n.117-126p](https://doi.org/10.31627/rtf.xxv.2015.43-44-45-46n.117-126p)

- [70] SZABÓ Andrea (2017): A pénzügyi igazgatás szervezete és képzési rendszere a kiegyezéstől az I. világháború végéig. In. CZENE-POLGÁR Viktória – ZSÁMBOKINÉ FICSKOVSKY Ágnes (szerk.): Mérföldkövek az adó- és vámigazgatás történetéből. Válogatott tanulmányok az évfordulók tükrében. Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, Budapest, 2017. 124-137.
- [71] SZABÓ Andrea: A Magyar Királyi Pénzügyőrség rangrendszere 1867-1947. Rendvédelem-történeti Füzetek, 27(54): 2018. 107-126. DOI: [10.31627/rtf.xxvii.2017.54n.107-126p](https://doi.org/10.31627/rtf.xxvii.2017.54n.107-126p)
- [72] SZABÓ Imre: A rendészettudomány múltja, jelene és jövője. Készült a Belügyminisztérium Tudományos Tanácsának felkérése alapján. 2011. Forrás: http://www.bmtt.hu/assets/letolt/rendtudtar/RendeszettudomanyMagyarorszagon_v5_szabo.pdf (2020. 04. 13.)
- [73] SZAMEL Lajos: A rendészet és a rendőrség jogi szabályozásának elméleti alapjai. MTA, Budapest, 1990.
- [74] TAY, Louis – DIENER, Ed: Needs and subjective well-being around the World. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(2): 2011. 354-365. DOI: [10.1037/a0023779](https://doi.org/10.1037/a0023779)
- [75] YASSEN, Esam Taha – ARRAM, Anas – AYOB, Masri – NAZRI, Mohd Zakree Ahmad: A constructive heuristic for police patrol routing problem. *Science & Technology*, 25(S): 2017. 87-96.
- [76] VEDÓ Attila: A Magyar Királyi Csendőrség közbiztonsági tevékenységének megszervezése, 1881-1918. Rendvédelem-történeti Füzetek, 25(43-44-45-46): 2015. 171-192. DOI: [10.31627/rtf.xxv.2015.43-44-45-46n.171-190p](https://doi.org/10.31627/rtf.xxv.2015.43-44-45-46n.171-190p)
- [77] VICHAYANRAT, Tippanart – GAEWKHIEW, Piyada – KASETSUWAN, Reda – KAEWSRINGAM, Hathairat – LAPAUTHAYA, Komsun – KHOWICOONCHAI, Poonpon – NISALUK, Passir: Oral health status, behaviors and oral health related quality of life among pupils in Border Patrol Police Schools, Thailand. *Mahidol Dental Journal*, 36(1): 2016. 31-38.
- [78] ZHANG, Hanjing – TAKO, Antuela – JACKSON, Lisa M. – LIU, Jiyin: Simulation combined approach to police patrol service staffing. In. Bradley HARDY, Abroon QAZI, and Stefan RAVIZZA (eds.): 5th Student Conference on Operational Research, Dagstuhl Publishing, Wadern, 2016. 1-11.

Lektor:

Major Róbert Dr. PhD, tanszékvezető egyetemi docens

rendőr ezredes

NKE RTK Közrendvédelmi Tanszék

